

OPIS DOBREJ PRAKTYKI „Konsultacje społeczne dot. planowania przestrzennego – Poznań”

1. Dane dotyczące gminy/powiatu

A. Nazwa gminy/powiatu

Miasto Poznań

województwo: Wielkopolskie

B. Dokładny adres

Urząd Miasta Poznania, Plac Kolegiacki 17, 61-841 Poznań

C. Telefon

(061) 878 5719

D. www.poznan.pl

E. Faks

(061) 878 4971

F. Adres e-mail

maciej_milewicz@um.poznan.pl

2. Rodzaj podjętych działań:

A. kształtowanie efektywnych systemów konsultacji społecznych i udziału obywateli w formułowaniu strategii rozwoju i prowadzenia polityki lokalnej lub regionalnej	☒
B. wprowadzanie nowatorskich form demokracji lokalnej	☒
C. rozwijanie systemów kontroli i komunikacji społecznej, ze szczególnym podkreśleniem przejrzystości procesów decyzyjnych władz gminy lub powiatu	☒
D. oryginalne formy aktywizacji działalności obywatelskich i współpracy z organizacjami pozarządowymi	☒
E. formy działalności z podmiotami gospodarczymi i ich samorządami na rzecz wspólnoty obywatelskiej i lokalnego rozwoju	☐
F. działania na rzecz wychowania obywatelskiego, w tym pozaszkolne inicjatywy edukacyjne, działania na rzecz młodych mieszkańców gminy lub powiatu	☐
G. decentralizację realizacji zadań publicznych, drogą przekazywania jej organizacjom obywatelskim lub jednostkom bliższym obywateli	☐

3. Przedmiot działalności

Przedmiotem działalności są konsultacje społeczne dotyczące planowania przestrzennego. Prowadzone są w Poznaniu od 5 lat (zrealizowano już ok. 200 spotkań). Uczestniczą w nich wszystkie zainteresowane strony: mieszkańcy, rady osiedli, ngo'sy, lokalne media. Spotkania zawsze odbywają się na terenie, dla którego sporządzany jest plan miejscowy. Nie są one objęte ustawową procedurą, co umożliwia uwzględnienie wniosków i sugestii zainteresowanych stron już na bardzo wczesnym etapie sporządzania planu.

W przypadkach szczególnej wagi, gdy brak jest konsensusu, wykorzystywane są elementy debaty deliberatywnej, czego przykładem jest „sąd obywatelski” oraz „debata na temat stadionu Szyca”.

4. Opis działań

Celem konsultacji społecznych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest: poinformowanie społeczności lokalnej o procedurze planistycznej i obowiązujących założeniach „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania” oraz stworzenie mieszkańcom możliwości zgłoszenia ewentualnych uwag lub wskazania preferowanych rozwiązań. Pozwalają one również: 1) podjąć decyzję odnośnie optymalnego społecznie rozwiązania oraz 2) rozstrzygać konflikty w ramach społeczności lokalnej. Działania konsultacyjne mają również umożliwić projektantom, czy też stronom zainteresowanym, wybór optymalnego wariantu rozwiązania projektowego uwzględniającego możliwie najwięcej postulatów zainteresowanych stron.

Konsultacje społeczne dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prowadzone są dwuetapowo:

I etap – polega na zbieraniu uwag i sugestii mieszkańców w odniesieniu do prezentowanego obszaru. Na tych konsultacjach projektanci z Miejskiej Pracowni Urbanistycznej przedstawiają obecny stan zagospodarowania terenu oraz założenia wynikające ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania”, oczekując na inicjatywę mieszkańców, co do sposobu jego zagospodarowania – nie ma żadnych gotowych planów ani „wizji” w tym zakresie. Etap ten jest ważny, gdyż pozwala zainteresowanym aktywnie włączyć się w plan już na etapie opracowywania.

II etap – polega na omówieniu koncepcji konkretnego projektu planu oraz zebraniu opinii w tej sprawie. MPU przedstawia rozwiązania planistyczne w oparciu o przeprowadzone analizy środowiskowe i efekty uzgodnień z poszczególnymi jednostkami miejskimi, typu: Miejski Konserwator Zabytków, Powiatowy Inspektorat Sanitarny, Miejska Komisja Urbanistyczno – Architektoniczna, itp.

Spotkanie konsultacyjne ma następujący przebieg:

- wprowadzenie, obejmujące przedstawienie osób prowadzących konsultacje
- przedstawienie celu spotkania
- przedstawienie procedur oraz ram prawnych obowiązujących podczas procesu sporządzania mpzp
- prezentacja lokalizacji konsultowanego obszaru na terenie miasta Poznania
- prezentacja projektu planu (II etap)
- dyskusja – pytania i odpowiedzi
- zakończenie spotkania

Pelen opis procesu na: <http://www.poznan.pl/mim/main/miejscowe-plany-zagospodarowania-przestrzennego-procedura,p,15574,15576.html>

Specyficznymi technikami konsultacyjnymi dotyczącymi zagospodarowania przestrzennego były: „sąd obywatelski” na temat charakteru jednej z lokalnych ulic oraz debata na temat przyszłego zagospodarowania terenu zaniedbanego Stadionu Szyca.

„Sąd obywatelski”

W przypadku lokalnej ulicy Umultowskiej, przejezdność lub jej zamknięcie budziły odpowiednio sprzeciw lub aprobatę lokalnej społeczności. Ponieważ oba warianty, z punktu widzenia sztuki planistycznej, były akceptowalne, podjęto decyzję o oddaniu sprawy w ręce niezależnego gremium – „ławników”, którzy na podstawie przedstawionej im argumentacji stron, sformułowali „werdykt” o charakterze rekomendacji planistycznej.

Urząd korzystał z wsparcia zewnętrznego moderatora. Również rekrutacją ławników zajęła się firma zewnętrzna, dokonując tego na podobnej zasadzie, jak w przypadku rekrutacji do badań fokusowych. Głównym wymogiem rekrutacyjnym był fakt niezamieszkiwania przez „ławnika” konsultowanego obszaru miasta, po to by zachować maksimum obiektywizmu. Pozostałe kryteria odnosiły się do zachowania zróżnicowanych parametrów wieku, wykształcenia i płci. Ławnicy na tydzień przed „sądem” otrzymali materiał informacyjny wraz z dołączonymi stanowiskami stron, które go uzupełniały. Za udział w prawie 5-godzinnych konsultacjach zapłacono każdemu z nich 150 zł.

W wyniku postępowania dziesięciu na piętnastu „ławników” opowiedziało się za zamknięciem ulicy dla ruchu i przeznaczeniem jej na ciągi pieszo-rowerowe, a prezydent Poznania publicznie zadeklarował, że takie rozwiązanie zostanie wpisane do planu zagospodarowania przestrzennego.

Praktyka taka angażuje społeczność obywatelską nie tylko na poziomie samorządu pomocniczego, ale również samych mieszkańców, którzy zbierają konkretne argumenty przemawiające za danym rozwiązaniem, a następnie przedstawiają je niezależnemu gremium. Służy ona również budowaniu kapitału społecznego, poprzez nawiązywanie kontaktów, wymianę doświadczeń, podejmowanie wspólnych starań, by przekonać innych do preferowanego wariantu.

Pelen opis procesu na: <http://www.poznan.pl/mim/main/inne-konsultacje,p,15574,21903.html>

Debata na temat stadionu Szyca

Teren dawnego Stadionu Szyca od lat jest przyczyną gorących dyskusji zawierających odmienne wizje przestrzenne. Swoje stanowisko odnośnie przeznaczenia tego terenu wyrażają zarówno kupcy handlujący w tym miejscu, właściciel terenu, społeczność lokalna i ogólnomiejska, jak i architekci czy stowarzyszenia ekologiczne. Znajduje się on bowiem w obrębie południowego klinu zieleni, który stanowi z jednej strony wartość historyczną i ekologiczną, z drugiej zaś – jest wartościowym terenem inwestycyjnym w centrum miasta (posiadającym prywatnego właściciela).

Debata składała się z 3 etapów:

Etap I: badanie ankietowe na reprezentatywnej próbie mieszkańców Poznania (550 osób) oraz mieszkańców dzielnicy Wildy (250 osób).

Badanie pozwoliło uzyskać opinie mieszkańców na temat sposobów zagospodarowania terenu. Spośród ankietowanych mieszkańców zrekrutowano 120 uczestników debaty zgodnie z kryteriami kwotowego doboru próby.

Etap II: przygotowanie materiału informacyjnego dla mieszkańców.

Materiał zawierał informacje o możliwych wariantach zagospodarowania terenu wraz z plusami i minusami każdego z wariantów.

Do materiału dołączone były osobne stanowiska stron/interesariuszy.

Etap III: Debata z udziałem 120 mieszkańców Poznania – przebieg:

- wystąpienie Prezydenta Miasta Poznania prezentujące 4 warianty zagospodarowania terenu,
- wystąpienie interesariuszy,
- dyskusja 120 uczestników debaty w grupach,
- runda pytań i odpowiedzi,
- głosowanie nad wariantami zagospodarowania oraz wypełnienie kwestionariusza ankiety.

Pelen opis procesu na:

<http://www.poznan.pl/mim/main/debata-na-temat-stadionu-szyca,p,15574,23103.html>

5. Uzyskane efekty

Dzięki prowadzonym konsultacjom:

1. Podnosi się jakość dialogu pomiędzy Miastem a mieszkańcami, a także rośnie partycypacja mieszkańców w procesie podejmowania decyzji planistycznych.
2. Zwiększa się wiedza i świadomość mieszkańców o sposobie działania samorządu terytorialnego, w tym instytucji planistycznych.

3. Ulegają redukcji społeczne koszty podejmowania decyzji (konflikty rozstrzygane są na bardzo wczesnym etapie projektowania), jakość tych decyzji jest większa, a klimat społeczny, który im towarzyszy jest coraz bardziej przyjazny.
4. Na bazie aktywizacji mieszkańców, rad osiedli oraz środowisk lokalnych budowany jest kapitał społeczny.

Wybrane materiały w formie elektronicznej:

- <http://isp.org.pl/aktualnosci,1,1070.html>
- <http://www.polskatimes.pl/artykul/484204,sad-obywatelski-mieszkancy-zdali-egzamin,id,t.html>
- <http://www.gloswielkopolski.pl/artykul/483057,sad-obywatelski-lawnicy-za-zamknieciem-umultowskiej-zdjecia,id,t.html?cookie=1>
- <http://www.rp.pl/artykul/769432.html?print=tak&p=0>
- http://poznan.gazeta.pl/poznan/1,36037,10806368,Sadny_dzien_dla_ul_Umultowskiej_Na_wzor_francuski.html

Dodatkowe artykuły w wersji pdf znajdują się na załączonej płycie.

6. Oszacowanie nakładów poniesionych na organizację i realizację projektu.

1) Konsultacje dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (tradycyjne)

Lp.	Działanie	Koszt
1.	Wydruk plakatów	700 zł
2.	Czas pracy: przygotowanie projektów planu przez pracowników Miejskiej Pracowni Urbanistycznej oraz moderacja ze strony pracowników Biura Kształtowania Relacji Społecznych	0 zł (w ramach comiesięcznego wynagrodzenia)
3.	Wykorzystanie sal poznańskich placówek oświatowych wraz ze sprzętem: rzutnik, laptop, mikrofony.	0 zł

2) Sąd obywatelski (niestandardowe)

Lp.	Działanie	Koszt
1.	Moderacja spotkania i przygotowanie materiałów informacyjnych (firma zewnętrzna)	6000 zł
2.	Rekrutacja 15 „ławników”	6000 zł
3.	Catering na spotkanie	1000 zł
4.	Wykorzystanie sali sesyjnej oraz dostępnego na niej sprzętu	0 zł
	Koszt całkowity	13000 zł

Powyższe koszty mogą ulec zmianie w zależności od chęci i możliwości korzystania z firm zewnętrznych.

3) Debata deliberatywna na temat stadionu Szycy

Lp.	Działanie	Koszt
1.	Badania CATI na reprezentatywnej próbie kwotowej 550 mieszkańców Poznania i 250 mieszkańców Wildy (firma zewnętrzna)	19065,00 zł
2.	Rekrutacja 120 reprezentatywnych uczestników debaty publicznej (firma zewnętrzna)	1845,00 zł
3.	Wynagrodzenie dla uczestników debaty w wymiarze 5 godzin dnia roboczego w godzinach popołudniowych lub w sobotę (firma zewnętrzna)	18268,50 zł
4.	Nawiązanie i podtrzymywanie kontaktu z interesariuszami	0 zł
5.	Przygotowanie materiału informacyjnego w konsultacji z interesariuszami	0 zł
6.	Wizualizacje wariantów na potrzeby materiału informacyjnego (firma zewnętrzna)	5000,00
7.	Wydruk materiału informacyjnego dla uczestników debaty (do 10 stron A4)	0 zł
8.	Wysyłka materiału informacyjnego dla uczestników debaty na przynajmniej tydzień przed debatą (firma zewnętrzna)	553,50
9.	Prowadzenie debaty z udziałem interesariuszy i uczestników 3h (firma zewnętrzna)	2 706,00
10.	Moderacja dyskusji w 10 grupach 2h (firma zewnętrzna)	6 642,00
11.	Przygotowanie raportu podsumowującego debatę wraz z odniesieniem do wstępnych badań CATI N=550 i N=250	4 920,00
12.	Wykorzystanie sali sesyjnej oraz dostępnego na niej sprzętu	0 zł
13.	Catering	2000 zł
	Koszt całkowity	61000 zł

Powyższe koszty mogą ulec zmianie w zależności od chęci i możliwości korzystania z firm zewnętrznych.

7. Czy napotkali Państwo trudności, z którymi należało się zmierzyć, aby zrealizować projekt?

Pierwszą i podstawową trudnością przy okazji wdrażania każdych konsultacji jest brak zaufania i sceptycyzm uczestników odnośnie przyszłego wykorzystania zebranych uwag i opinii. Z czasem jednak to zjawisko słabnie, zwłaszcza jeśli widoczne są wymierne efekty konsultacji w opracowaniu planów.

Ważną rzeczą jest nabycie umiejętności właściwego komunikowania swoich projektów. To duże wyzwanie, zwłaszcza, że tematyka planistyczna nie jest łatwa do wyjaśnienia. Dotyczy to zarówno umiejętności wyjaśnienia samej procedury planistycznej, jak również objaśnienia założeń projektu przez jego autorów oraz przedstawienia go w zrozumiałej i atrakcyjnej formie graficznej.

8. Zalecenia dla innych jednostek samorządu terytorialnego zainteresowanych wdrożeniem projektu

Konsultacje dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego opierają się na prostej procedurze, a ich skuteczność zależy w dużej mierze od umiejętności i zaangażowania osób prowadzących oraz od woli politycznej jednostki samorządu terytorialnego.

W przypadku niestandardowych konsultacji warto cały proces zaplanować odpowiednio wcześniej. Dzięki temu unikniemy sytuacji mogących niekorzystnie odbić się na jakości spotkań (takich jak: niedopracowane materiały, brak niektórych danych i informacji, niska frekwencja itp.).

Przygotowując konsultacje należy na samym początku określić właściciela procesu konsultacji, by uniknąć ewentualnego rozproszenia odpowiedzialności podczas fazy realizacyjnej i sprawniej zarządzać całym procesem.

Należy także rozważyć, które zadania mogą być wykonane własnymi siłami, a które trzeba będzie zlecić na zewnątrz. Z uwagi na trudną sytuację finansową większości samorządów, wskazane jest inwestowanie we własnych pracowników, tak by nabyli oni stosowną wiedzę i umiejętności do samodzielnej realizacji procesów konsultacyjnych.